tione frequētet. ¶ Sunt qͣdam q̄ leuiſſima putarēt ſi nō in ſcripturis demōſtrarētur/opinione grauiora. Quis ei decētē fatue fratri ſuo reū gehēne putaret niſi hoc ꝟitas expreſſiſſet. Peſſimū hūc loquēdi vſū quaſi ꝓ affabilitatis ſolacio/ſalutis aduerſarius introduxit/vt per eū modice occaſionis acceſſu ſtultis illudēs eos frequēter i grauis lapſum offenſe ipulſu leuiori ꝓcipitet ⁊ ſtat⁹ dignitatē colluuio ſordidationis vilificet. Pudeat eos rumigerulos eſſe/aut ꝟborū ſeculariū delatores. Nichil inter ſocios ſeminent qđ infirmos aīos diſſoluere valeat aut turbare. Re⁹ eſt deo ⁊ ordini qui temerario diffidētie ꝟbo ꝯſciam ꝑcutit īfirmoꝝ. Preterea ſiue fratri ſiue extraneo ſiue magno ſiue paruo loquātur ſemꝑ ī ore/ꝟbi dulcedinē habeāt. oēm ad oēs ſm apl'm manſuetudinem oſtēdētes. Nūq̄ ſue pretextu cōſtātie vl' zeli cū cōicatis iniuria in verba cōtumelioſa ꝓrumpāt. Sepe eī meritū/īmoderata lingua cōfundit. Turpiſq̄ defenſio/que iniurijs vtit'. ¶ Habet faſtus ꝓ conſtantia īpetum: ꝓ ratione iniurias ſed lingua eucharis in bono homine abundabit

¶ De diſciplina circa comeſtionem. Cap̄. xxi.

DEbēt etiā cū tiore dei comedere diſciplinā ſēꝑ tā ī mō ſe hn̄di q̄ ī cibo ſeruātes. vitātes nichilomin⁹ quaſdā min⁹ decētes ſeculariū ꝯſuetudines ſuꝑ mēſam. ¶ Placet vel pauca de ſingulis exēpla ſubnectere q̄ ad ſimiliū cōſideratione trāſmittāt. Honeſte ſe dn̄t hr̄e vt dū comedūt aut bibāt ſedeant bibētes cū duab⁹ māib⁹ ciphū teneāt. membroꝝ agitationē ⁊ quarūdā anhelationū vel labioꝝ tumultū q̄ animi notā ītēperētiā vitēt. Oculos a circūſpectione/linguā a locutiōe cohibeāt. Oculoꝝ cuſtodiā iter

epulas: ꝓpterea neceſſaria eſt: qꝛ nō ꝑcipue vt vagos habeāt oculos neqꝫ curioſe: ⁊ vt āpli⁹ dicā īpudēter q̄ apud alios agunt circunluſtrādo ꝓſpiciant ſed vt potius pudice demiſſis luminib us: ea tm̄ q̄ ſibi an̄ poſita ſūt attendāt. ¶ Loqui vero ſeu muſitare ad mē ſā vbi ſilentiū eſt ſeruādum turpe viciū eſt. Declinā da muſitatoris ſocietas qui licet legis honeſtate ꝓhibit⁹ lingue tamen volubꝛū nō valet retinere. ¶ Si qn̄ etiā extraoꝛdinarie bibūt: ſiue aſſint: ſiue nō aſſint extranei q̄diu bibitur ſileant. Culpandā nimis verboꝝ multiplicatio iuxta potū ¶ In cibo tā ī qualitate q̄ ī quātitate ipſius: q̄etiā in modo moꝛaqꝫ ac frequentia comedendi diſciplinā ſeruent. In q̄litate vt nunq̄ ꝑcioſa vel delicata. Nunq̄ ciboꝝ aut ꝑparationū diuerſitates affectent. Promptū ad delicata palatū: curioſitas quedam honeſtatis poſtpoſſitiua declarat. vt verbi gratia. Si quis ex vicio meliora de cōmuni eligat poꝛtione vt quod in pane ſapidius vel in alijs viderit melius ipſe ſibi accipiat. Si maioꝛa panis framenta ſumat minoꝛib⁹ ſi aſſunt licet minus delicatis ſine ratiōabili cauſa dimiſſis: cū panis vel res alia q̄tomagis ad ītegritatez accedit tanto ad menſam ipſam valeat honeſtius repoꝛtari. Si ad maioꝛem ſapoꝛis delectationez ī pane inuenendam: ipſuz inoꝛdinate frangendo: circuncidendo vel micatenus excruſtādo defoꝛmet. Si vinum cum aqua temperare nō curet. Si longū et interpolatum faciat hauſtū. Si falſam cōem panis appoſitione cōſumet. aut eā incongrue totā vaſe tranſuerſo vel circulari venatione vendicet cū ſit magis in medio intingendū. Sicut em̄ apud honeſtos quoſdā in ſeculo imputatur ſi coꝛroſionibus oſſiuz curioſius inſiſtas

aut carnes per magnos notabiliter bolos preter exi-
gentiā ſcindas vel edas:aut oum ſcindis:ſciſſuz im-
mediate morſcellū anteq̄ʒ in cōmuni loco poſueris p̄
cipias:a meta cōi iuxta vulgare prouerbium non cu
rādo diſcrepas aut tactu more palponis electū poſt
tactū reliquas vel ſīle q̄ppiā actites:ſic religioſis ē
īdecēs ſi in his que ſibi pro tempore cōueniunt cibis
notam culoſitatis nō vitent.¶ Si qñ ess ieiunij tē
pore vino confecto vel ſimplici ante comeſtionez:vel
ſiue ante ſiue poſt herbis ſeu ſpeciebus īfirmitas vti
coegerit:occulte huiuſmodi ſi potuerint ſumant:ne
ſimplices idem ſibi ipſis abſq̄ʒ ſufficienti neceſſitati
licere putanijs:adſoluādu3 ieiuniū ſuo īcitet exem
plo. Eſt inſup diuerſitas reſpectu cibi et preparatio
num vitanda. Nichil ad menſam ſpeciale apportent
vel iꝰ menſa requirant preter ſal et aquam que poſ-
ſunt ſp cū honeſtate reqri. Priuādꝰ cōibꝰ ē q̄ ſpālia ī
cōitate vſurpat. Cōibꝰ igit̄ diſcāt eē cōtenti. Os ſuū
ad oīa q̄ alij comedunt aſſueſcāt:vt ſi fieri pōt nulluʒ
oīno repudiēt ſeu aboīnent̄ cibū. Grāde viciuʒ ſi po
tagiū ⁊ cōia reſpuas:vt in ſpecialibus lautꝰ ꝓcure-
ris. Porro mō mollia:modo dura:mō frigida:modo
frixa:mō elixa p̄gnātes ſolent appetere mulieres pro
uidenter autem ſobrieq̄ʒ cōuerſanti:ſatis eſt ab om-
ne condimentū ſal cū pane. Debent etiā exceſſum ī ci
bis et maxime potus quantitatem vitare:vt crapu-
la vel ſatietas nimis non ſubrepat. Nichil ſit contra
rium omni xp̄iano quō crapula ait ſanctus benedi-
ctus.¶ Amplius quoq̄ʒ qualiter hoc eſt q̄ʒ decenter
munde ac temperate ſit comedenduʒ attendant. De
center detrahit qui cibum in ore habens:vel ciphum
in manu detinens loquitur qui in manu armata cul

tellum habente:cibum ori miniſtrat:vel ei nondum
expedito a cibo:potum nihilominus ingerit aut duꝫ
bibit vel comedit:caput tenet in capucio ꝓfundatuꝫ
Mundiciam debent proprium et ſociorum cibum et
ad menſam ipſam ſuper quam comeditur obſeruare
Mundicie ſimul ac decẽtie gratia caueant:ne ĩ pa=
pſidie cipho vel ouo:premoſum aliquid iterum come
ſturi reponant. ¶ Fede tuorum reliquias dentium
alicui cibo immiſſes.¶ Nunq̄ ciphum cũ digitis pe
tagio vel alio quodlibet madidatis accipiãt:aut pol
licẽ poculo immergant nec ſuper potum:in cipho vel
ſup cibum quẽlibet ſufflent.¶ Indecenter agitur ſi
digitos quis immit tit poragio:et offas vel olera nu=
dis articulis coclearis viſce piſcatur. Si ſuperfluita
tes piſcium ⁊ ſimilia ex ore proijcit ſup menſam vel
nuces alij q̄ ſibi frangit cum dentibus. Si quis tuſ=
ſit aut ſternutat non auerſa facie a menſa. Raro em̃
hoc fit ſine qualicũqꝫ emiſſione reliquarum oris. Si
nuda manuꝫ in menſa naribus emungendis:vel car
ni nude ſcalpende apponit/vel manum ipſam ad ve
ſtimenta detergit.¶ Cauendum quoqꝫ ne quis an=
te faciem circunſtantium fratrum pro ſale et alijs ne
ceſſaris que a fratribus tradi poſſunt manum exten
dat ſuper menſam et eorum cibum cum manicis ſeu
habitu ſuo tangat.¶ Scindendus etiam panis pe
ctori ſeu veſti communi ſine interpoſitione totale ap
plicãdus.¶ Mundicia menſe requirit/vt mẽſale ne
quaq̄ frequenti vel ſuperflua deterſione cutelli vel
manuum deturpetur.purgandus maxime dentibus
nullatenus exponendum. Fedum em̃ et vile mapas
manutergia fratrũ ꝯmunia/ dentium fricatione fe
dare. Qui conuẽtualia dehoneſtat committit vtiqꝫ

in conuentum. Temperantiam manducādi ait hu-
go intelligim⁹ in eo/ſi hō tractim/et nō cum nimia fe
ſtinatione comedit. Feſtinatio inchoatione et ꝓſecu
tione comeſtionis attendit qñ videlicet in initio mē-
ſe ſtatim abſq̄ȝ fontis alicuius preambulo ad cibum
manus extēditur/aut cum quadaȝ voracitate come
dit. Si prius ori cibum miniſtras q̄ȝ alio ſumpto fue
ris expeditus. Ceterū per moroſam comeſtionē con-
gregationē detinere ad mēſam: aut ſi qñ extra cōuē
tū bibitur/iuxta potū morā cōtrahere non eſt decēs
Hinc per ſapientez ſobrio dicitur. Ceſſa prior cauſa
diſcipline. ¶ In comedēdi et bibēdi frequētia ſeruā
da eſt diligenter temperantie diſciplina. Sane poſt
refectionem ad potum redire/aut per diem in domo
ex vicioſa cōſuetudine/aut quod turpius eſt poſt cō
pletorium bibere/nō mediocris vicijs notā hȝ Hone
ſtius ad menſam quātuȝ idiges bibis/q̄ȝ bibendo ꝑ
diē meribuli morē geris. Fructus vel aliud quocūq̄ȝ
extraordinarie ſecularium more comedere patēs eſt
guloſitatis indiciuȝ. Si quidem extra duas vices in
die/niſi neceſſitate cogēte in domo vel extra comede
re puerorum. immo pecudum eſt. Senex legem in vi
cib⁹ comedendi non ſeruās/fertur ꝑ āgeluȝ aſino cō
paratus. ¶ Ad collationē tempore ieiunij faciendā
duabus tātum vel tribus(ſi indiges)bibere vicibus
temperātie congruit et honeſtati. Studet ſobri⁹ quā
dam tēperantie legē in ipſis etiā neceſſarijs obſerua
re. Deniq̄ȝ quorūdā ſeculariū in faciendis conuita-
tionib⁹ in poculis in fragmentis et hmōi cōſuetudi-
nes vitēt ad menſam. Non ſe inuicē facile conuitent
ſed comedat vel bibat vnuſquiſq̄ȝ ꝑ ſuo arbitrio volū
tatis q̄ȝtum neceſſitati ſue melius ſibi note q̄ȝ alij vi

derit expedire. Congrue tamen ſenior verecundātes
forte: vel nimium abſtinentes iuniores inuitat. Sa-
por et potagium preguſtata. viliū quoq; ſeu quorūli
bet ciboꝝ reliquie: vt ouum vnū tantillū ve pitancie
ſi ventre iā ſatiato ſuperſit: indecenter commenſali
bus maxime ſeniorib⁹ ingerūt. ¶ Encenia ꝑ menſā
nō mittant. A fragmentis et reliq̄s caueāt: ſ; de pa
ne et alijs ita ſibi prouideant menſurate vt coram ſe
vix micas relinquant. In potagio tñ aliquid inter-
dū honeſte relinquūt. id ſibi pauperꝝ et tempātie gra
tia ſubtrahentes. Verꝝ et ſi quid forte relinquere nō
tñ vt paterfamilias ad erogandum cōgerere permit
tūtur. Pro ſocijs aut vix aut nūq̄ maxie circa finē
refectiōis panem vel aliud ſcindāt: aut potū ī cipho
ponāt. niſi ſaltē q̄tū ipſi ſoli comedere vel bibere va
leāt. ſi alij q̄bus hec offerūt nō acceptant. Nunq̄ pro
bucella vt dicit panem tunc integrū ſcindūt: preſer-
tim ſi apud ſocios fractū inueniāt. Si ciphū commu
nē habuerit qui voluerit bibere nō amplius de po-
tu apponat q̄ poſſit bibere vna vice. Inter reliquias
que aliquando fiunt inutile aliquod vel nociuum vt
que de mice ouo caſtaneaq; proijcimus alieq; huiuſ
modi nullo modo relinquant. Aurilegos vel aues
ad menſam non paſcant: cū nec refectorio debent ſu-
ſtineri. Poſſūt cū dictis: ſimilia circa comeſtiōē at-
tendi. Verūtñ ſūt nonnulla q̄ l; communiter viciosa
putentur interdum tamen domeſticos in ſpiritu ca-
ritatis ſine vicio exercentur.

¶ De diſciplina in opere manuali. Cap. xxij.

AD diſciplinā circa exercitiū operis manualis
quod v; manuali ope corporaliter excercetur
ſeruandam neceſſaria eſt diſcretio: diligentia et hone